

Hubb Oattes

VGN, het ga je goed!

Op de jaarvergadering van 22 maart 2003 nam Kees Weltevrede afscheid als voorzitter van de VGN. Zes jaar leidde hij, samen de overige bestuursleden, de vereniging. Kleio vroeg hem de balans op te maken van deze turbulente jaren en om zijn visie te geven op de toekomst van de VGN en het geschiedenisonderwijs.

32

Welke positieve ontwikkelingen heeft de VGN doorgemaakt in jouw bestuursjaren tussen 1997 en 2003?

'Dat zijn er gelukkig meer dan één. Een kleine opsomming moet beginnen met het mooie feit dat de tendens van het dalend aantal leden is omgezet in een flinke groei. Het aantal leden van de VGN steeg van 1900 in 1997 naar 2250 nu. Ook de financiën vertonen nu weer een herstel: het kapitaal van de VGN loopt niet meer gestaag terug.

Ten aanzien van de financiën wil ik vermelden dat de dure en overigens zeer nauwkeurige administratie verregaand is geautomatiseerd en de kosten zijn inmiddels beduidend lager, na de investering in een nieuw systeem, dankzij Jan van der Leeuw van Euroclio. De VGN offreert nu dit systeem aan andere vakinhoudelijke verenigingen in het Platform VVVO.

Een andere positieve ontwikkeling was de start van de VGN-website. Het is een succesvolle ontwikkeling geworden door het werk van Renée Schreuder en Piet Peeters. Het opzetten en onderhouden van de site is veel werk, maar levert ook veel positieve reacties op. Het is tevens een bron die nieuwe VGN-

leden oplevert. Ik verwacht dat de site in de toekomst een grotere rol zal gaan spelen.

Een ander sterk punt is de grote groep betrokken en actieve vrijwilligers die zich inzet in de diverse commissies. Zonder vrijwilligers geen vereniging. Wel is het ook binnen onze club merkbaar dat het invullen van vacatures in commissies en bestuur steeds moeizamer verloopt.

Enkele andere positieve punten die ik wil opnoemen betreffen algemene ontwikkelingen die het geschiedenisonderwijs in gunstige zin beïnvloeden en waarbij de VGN een rol heeft gespeeld.

Zo is Euroclio eindelijk in veiliger vaarwater gekomen op het gebied van financiën en de toekomst na 2002. Zij hebben nu voor vier jaar een eigen budget gekregen van de Raad van Europa en zijn dus niet langer afhankelijk zijn van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, dat per voorgenomen project financiële middelen toekende, of niet, hetgeen tot een voortdurende onzekerheid leidde en de lange termijn planning frustreerde.

In zowel de commissie-de Wit als in de commissie-De Rooy was de VGN

sterk vertegenwoordigd en heeft zij een zeer ruime inbreng, zoniet een beslissende stem gehad. De maatschappelijke en politieke waardering voor ons vak blijkt o.a. daardoor in het kerncurriculum van de herziene bavo. Onze vertegenwoordiging in beide commissies resulteerde ook in een goede en vruchtbare samenwerking met KNHG.

Als laatste punt zou ik willen noemen de start van het Instituut voor Geschiedenisdidactiek in Amsterdam, van oorsprong een VGN-initiatief. De komst van dit instituut is broodnodig om de politiek te voorzien van wetenschappelijk verantwoorde inzichten als basis voor onderwijsvormingen. Want wat er nu gebeurt door het ministerie, dat lijkt nergens op.

Volgens mij is er op korte termijn vooral behoefte aan een nieuwe didactiek voor de vmbo-leerling en een meer eigen havo-aanpak, zeker in de tweede fase.'

VMBO, de verloren slag

Op welke punten heeft de VGN slag verloren en/ of moeten 'inleveren'?

'Ik wil beginnen met een persoonlijke noot. Een tegenslag voor de vereni-

ging en een schok voor mijzelf was het abrupte overlijden van Jan Schopman, een gezien (bestuurs)lid.

Op onderwijsgebied is het pijnlijk te constateren dat de slag om het vmbo min of meer is verloren. Alleen in de eerste twee leerjaren blijft geschiedenis verplicht, maar de school kan het vak maken of breken. In de bovenbouw is geschiedenis alleen vertegenwoordigd in de sector zorg en welzijn. Dat betekent dat de positie voor geschiedenis en staatsinrichting in de vroegere leerjaren mavo 3 en 4 voor een groot deel is verloren, als de vaksectie op de betreffende school niet succesvol is geweest in het behalen van resultaten. Via de politiek of het departement is er voor het vmbo weinig meer te regelen. Momenteel zijn er grote problemen en is er veel onrust door de vage exameneisen. Deze zijn niet meer vastgelegd in een gedegen stofomschrijving.

In de VGN zijn er jammer genoeg gerenommeerde commissies verdwenen: de Onderwijs Advies Commissie en de commissie Vrouwen- en gendergeschiedenis. De eerste is min of meer een personele bezettingskwes- tie geweest, terwijl de tweede mis- schien meer een teken des tijds is; met andere woorden ze hebben hun doelen bereikt.'

Communicatiestoornis?

Hoe reageer je op de gehoorde kri- tiek dat het bestuur een gesloten club is met vooral oog voor de Havo-Vwo

belangen en nauwelijks communiceert met de achterban?

'De communicatie tussen de leden, de commissies en het bestuur verloopt soms moeizaam. Na een sterke/zwakte-analyse van een paar jaar geleden hebben we geprobeerd meer aandacht aan de communicatie te geven, maar dat is maar ten dele gelukt. Op discussievragen op de website wordt gedoseerd gereageerd. Het is moeilijk om voldoende bemensing te vinden, vooral voor bestuursfuncties.

Ten aanzien van de vmbo-kwestie geldt hier het zogenaamde bulldozereffect: de betrokken vmbo-docenten werden pas actief toen de maatregel moest worden uitgevoerd, niet toen er besluitvorming plaatsvond. Maar ik moet toegeven dat ook het bestuur wellicht meer druk had kunnen ontwikkelen en moeten uitoefenen.

De tijdgeest is ook merkbaar in het gedrag van leden. Leden beschouwen zich min of meer als klant, die in

een redenering van kosten en baten de VGN zien als een club die hapklare brokken lesmateriaal moet leveren. Bovendien zijn ze ongeduldig: als op hun terrein niet snel genoeg succes wordt geboekt in lobby of persaan- dacht, dan grijpen ze zelf naar de pen en geven hun reactie aan de desbetreffende personen, zonder een discussie in de VGN te starten. Men is geneigd de invloed van de VGN sterk te overschatten vooral op politiek terrein.'

De strijd om het combivak en de profielen

Met welke issues en/of initiatieven is de VGN momenteel druk doende?

Pogingen om facilitering van be- stuursleden te verkrijgen via het Plat- form VVVO zijn tot nu toe steeds mislukt. Mede hierdoor blijft ook de VGN afhankelijk van actieve leden die alle verenigingsactiviteiten uit eigen middelen en eigen tijd bekostigen. Daardoor ben je noodgedwongen amateuristischer bezig dan je zou wil- len. Het ministerie gebruikt het veld

voor overleg en ideeën als het ze uitkomt, maar deelnemende vakverenigingen hebben geen professionele ondersteuning bij hun activiteiten. Dat zou moeten veranderen, zodat het ministerie niet om de vakverenigingen heen kan.

Wat te denken van het initiatief dat secties rechtstreeks kunnen reageren op de vernieuwingsvoorstellen voor de bavo in plaats dat de vakvereniging reageert? Dat lijkt verdacht veel op een verdeel- en heerspolitiek van de overheid.

De strijd om het combinatievak geschiedenis en maatschappijleer is nog in volle gang zoals blijkt uit de nota *Ruimte laten en keuzes bieden*. Er komt een actie om het combivak om te dopen in 'burgerschapskunde' of 'democratie', dat voor iedereen verplicht moet zijn in het algemene deel. Tevens voeren we een strijd om het profielvak geschiedenis verplicht te houden in de EM- en CM-profielen.'

De VGN krimpt, Kleio digitaliseert

Welke verwachtingen heb je voor de VGN en het geschiedenisonderwijs voor de komende 10-15 jaar?

'Ik zie de VGN blijven bestaan, maar voorzie wel een stevige krimp. Enerzijds door de grote uitstroom van de babyboomers, de jarenlang actieve leden. De aanwas van nieuwe leden zal de uitstroom niet kunnen compenseren, vrees ik. Anderzijds slagen we er maar niet in om de geschiedenisdocenten uit het vmbo naar de VGN te trekken. Door hun brede inzetbaarheid en het 'minder

handen voor de klas'-beleid geven allerlei docenten geschiedenis en geven docenten geschiedenis allerlei vakken. Waarom zou je dan lid worden van een schoolvak-gerichte vereniging?

Bij *Kleio* heb ik soms het gevoel dat er te weinig een clubblad wordt gemaakt, dat de diverse doelgroepen die de VGN bevat, bedient. De relatie tussen gespecialiseerde redacteurs, die via contact met hun bepaalde VGN-commissie zorgen voor informatie naar de leden, functioneert niet voldoende, want het levert te weinig *Kleio*-artikelen op.

Verder zal er gewerkt moet worden aan een integratie van de website en *Kleio*. De website is er voor de actualiteit, voor de interactieve discussie en als alternatieve veldraadpleging. Het is mijn verwachting dat de VGN-leden steeds meer kant en klare producten voor hun onderwijs van www.vgnkleio.nl willen kunnen halen, in plaats van te wachten op een blad dat slechts acht keer per jaar verschijnt. Daarnaast is het economisch gezien niet eenvoudig om zo'n kostenpost als de papieren *Kleio* op te brengen en te kunnen concurreren met andere geschiedenisbladen.

De VGN moet blijven bestaan om het voortbestaan van een hoogwaardig vak in het onderwijs te garanderen. Dat was onze ontstaansgrond in 1954 en dat blijft onze bestaansgrond in de toekomst. De tendens om in leergebieden te denken lijkt mij een verschraving van het niveau van de onderwijsgeven en de

VGN moet daar zeer alert op blijven. Het is een verlangen dat niet uit veld zelf komt, maar vaak gemakkelijke gelegenheidsoplossingen lijkt te bieden die vooral onderwijsmanagers en beleidsmakers om de verkeerde argumenten aanspreken.

Ik hoop dat de huidige tendens van het algemene competentie-denken in vooral didactisch en pedagogisch handelen wat meer evenwichtig wordt door uitdrukkelijk de vakinhoud daarin te betrekken. De initiatieven van de SBL (www.lerarenweb.nl/sbl) zijn daarbij van groot belang evenals de al eerder genoemde hoopvolle start van het Instituut voor Geschiedenisdidactiek in Amsterdam.

Onderwijshervormingen die wetenschappelijk verantwoord zijn, zullen langer beklijven dan de 'hap-snap' ingrepen van nu en in het verleden, die het best met de term 'trial and error-beleid' kunnen worden aangeduid. Gerichte investeringen in het onderwijs zijn nodig.

Ik voorzie een verdere toenadering en nauwere samenwerking tussen de erfgoedinstellingen, zoals musea en archieven, en het onderwijs. Dit, gecombineerd met het serieus op gang komen van op maat gemaakte digitale producten, zal een positief effect hebben op het geschiedenisonderwijs. Vooral de vmbo-leerling kan profiteren van de minder talige en meer visuele digitale producten.'

Ten slotte

Wat ga je doen met alle tijd die na je aftreden als VGN-voorzitter vrijkomt?

'Ik ga de draad van het musiceren weer oppakken: de blok- en dwarsfluiten liggen al klaar. Daarnaast hoop ik mijn onderzoek naar de geschiedenis van Dordrecht in de Tweede Wereldoorlog en mijn dissertatie over de joodse bevolkingsgroep in Dordrecht vanaf 1930-1980 te voltooien.

Verder zal ik de VGN een warm hart blijven toedragen, want het waren goede jaren, zeer goede jaren. Ik kijk met waardering terug op het vertrouwen dat men gesteld heeft in mijn persoon. Ik heb respect voor al het werk dat door de bestuursleden en commissieleden wordt verzet op velerlei terrein.

VGN, het ga je goed!

